печі, вважаючи її за композиційну цілість і підпорядковуючись рельєфній оздобі (табл. XXXVI — XL).

При цьому користуються всім, що є в розпорядженні в петриківських селянок, а саме:

а) «підведенням», себто кольоруванням підкреслюють руби яких рельєфів (табл. XXXVII — XL);

б) смугами з безконечним рослинним орнаментом. Вони тя нуться вздовж карнізів і карнізами (табл. XXXVI — XL), а так сам вздовж рубів по ріжках (табл. XXXVI, XXXVIII, XXXIX); вон облямовують челюсті печі (табл. XXXIX), а подекуди дають орн ментальну рямку прямокутникам, що з них будують поверхні пе (табл. XXXVIII); вони спіралею обвиваются круг колонок (табл. XL або лягають вертикально на їх чолі (табл. XXXVIII), абож орн ментують абаку колонок (табл. XXXVI, XXXIX); вони ж таки на повнюють простір між двома «дзеркалами» (нішками) на чо (табл. XXXVI);

в) невеличкими мотивами рослинної гілочки. Їх то розк дають у певному порядку на площинах печі, найбільше на чол (табл. XXXVI, XXXVII, XXXVIII), то орнаментують ними колони (табл. XXXIX), то, через особливе компонування, виповнюют «дзеркало» в центрі чола (табл. XL), то вінчають це «дзеркало (нішу) (табл. XXXIX—XL), то правлять закутні заповнення (табл. XL

г) мотивами великої завбільшки рослинної гілки. Ними пер важно заповнюють «дзеркала» на чолі печі (табл. XXXVIII, XXXIX абож орнаментують прямокутники по боках челюстів (табл. XXXVI

ґ) людськими постатями. Парами вони орнаментують «дзер кала» на чолі (табл. XXXVII), або прямокутники з обох бок челюстів печі (табл. XXXVIII);

д) малюванням по самому ґрунті. Рослинний мотив або мот птаха дають то на долішніх частинах комина, то вводять десь чолі, серед наліплених мотивів (табл. XXXVIII).

Що такий спосіб орнаментувати печі, поширений тепер у се Петриківці, своїм корінням сягає давнішого способу облицьов вати печі мальованими кахлями, можна бачити не тільки з тог що аркушики паперу, де дають мальовання, такої самої форми, я і прямокутники кахлі, що мотиви на них ті ж таки, що були й н кахлях (рослинний квітчастий орнамент, інколи — людські постат

що деякі схеми композиційні, що за ними компонують тепер ці мотиви, ті самі, що на взірних кахльових печах, але так само й з того, що цими прямокутниками орнаментують головно печі, і часом тільки випадково вони потрапляють на частини, суміжні з піччю, напр., на стелину, подібно до того, як і мальованими кахлями в селянських хатах облицьовувано тільки печі (табл. XXXIII, XXXV, XXXIX, XL).

А в решті досліджених сіл малярську оздобу печей дають на самім ґрунті. Мальовання орнаментом трапляється частіше, ніж саме «підведення». Композицію малярської оздоби печі великою мірою визначає її рельєфна оздоба. Але подибуємо мальовання, що геть зовсім її нехтує.

Основні композиційні схеми мальовання печей у досліджених селах такі:

А. Площа печі, що не має рельєфної оздоби (крім карнізів):

1) Орнаментують її мотивом або мотивами, що забирають центр цієї площі, решта площі лишається без орнаменту (табл. XLI).

2) Орнаментовану площу печі вважають за замкнений прямокутник і розмальовують зцентралізованим ритмічно викінченим орнаментом; та сама композиція, що й на мальованні-килимах. На деяких печах тим робом орнаментують тільки чоло, а на інших і бічні площини (табл. XLII).

Б. Площа печі з рельєфною оздобою.

3) І рельєфні частини, і простори між ними виповнюють найчастіш повторенням одного мотиву, пильнуючи, щоб зовсім не лишилося вільного, незаповненого тла. Художниця нехтує рельєфну оздобу.

4) Орнамент будують за централізованою схемою; при цьому центр малярської оздоби визначують осередком рельєфної оздоби; трапляється, що й засніль виповнюють цілу площу, абож лишають вільне незаповнене тло.

5) Композицію мальовання визначує архітектура печі, розглядана як композиційна цілість (табл. XLIV — XLVIII). Ця композиція має багато варіяцій: на деяких печах мальовання дають дуже небагато (табл. XLVIII), на інших його — помірно (табл. XLVII), і, нарешті, є мальовання, що відзначається дивовижною пишністю, де найменшу частину поверхні використано для барвистого взору (табл. XLIV — XLVI).